

Kokemustoiminta / kokemusasiantuntijatoiminta Satakunnassa

Satakunnan Kokemustoiminta-ohjausryhmä
Sanna Leppäjoki-Tiistola Invalidiliitto
Jaana Tuomela Satakunnan yhteisökeskus

9.3.2021, 17.3.2021
Kokemustoiminnan ja kokemusasiantuntijatoiminnan
kehittämisen verkkotyöpajat

Satakunnan yhteisökeskus www.yhteisokeskus.fi/kokemustoiminta

Valtakunnalliset käsitteet

Kokemusosaamisen käsitteet

Toimittiin sitten ammattilaisten rinnalla tai itsenäisesti, roolien määrittely selkeyttää toimintaa ja ennaltaehkäisee sekaannusta. Selvitä onko kyseessä:

VERTAISTOIMINTA vai **KOKEMUSTOIMINTA**

Samaa kokeneisiin

**Suhteessa keneen
pääosin toimitaan?**

Ei samaa kokemusta
omaaviin

Tuen antaminen

**Mikä on toiminnan
tarkoitus?**

Ymmärryksen ja
tiedon lisääminen

Yksilön hyvinvoinnin
lisääminen

**Mikä on toiminnan
päämäärä?**

Tiedon käyttö
laajemmille
ihmisryhmille

SATAKUNNAN LINJAUKSIA VAPAAEHTOISTOIMINTAAN JA KOKEMUSTOIMINTAAN

MITÄ?

KENELLE?

Vapaaehtoinen

Vapaaehtoinen tekee kaikille avointa ja palkatonta vapaaehtoistyötä omasta vapaasta tahdostaan. Vapaaehtoistyö hyödyttää perheen ja ystäväpiirin ulkopuolella olevaa kolmatta osapuolta. Vapaaehtoistyö on organisoitua (mm. yhdistykset, kunnat, seurakunnat, sairaalat, koulutusorganisaatiot) tai organisoimatonta (mm. naapuriapu). Vapaaehtoistyöllä ei korvata työsuhteessa olevan henkilön työtä. Usein vapaaehtoistyötehtäviin tarjotaan perehdytystä. Kansalaisaktivismi on yksi vapaaehtoistyön muodoista.

Vapaaehtoinen on suhteessa yksittäiseen ihmiseen tai yhteisöön.

Vertainen

Vertaisuus on henkilöitä yhdistävä ominaisuus tai aktiivista vertaisuudesta kumpuavaa näkemysten ja kokemusten jakamista. Vertaiset kohtaavat toisiaan spontaanisti tai sovitusti.

Vertainen on suhteessa henkilöön, jolla on sama kokemus/elämäntilanne tai tavoite (mm. kollega).

Vertaistukija

Vertaistukija eli **koulutettu** vapaaehtoinen tarjoaa tukea tuettavalleen. Vertaistukea voi antaa yksilöllisesti tai ryhmässä. Ryhmässä vertaistukija on yksi jäsenistä tai vertaistukiryhmän ohjaaja. Ryhmän ohjaamiseen on oma koulutuksensa.

Vertaistukija on suhteessa tuettavaan henkilöön, jolla on vastaavanlainen kokemus kuin hänellä itsellään.

Kokemustoimija/ -asiantuntija

Kokemustoimija/-asiantuntija on **koulutettu** henkilö, jolla on omakohtainen kokemus psyykkisestä/fyysisestä sairaudesta, vammaisuudesta, vaikeasta elämäntilanteesta tai sairastuneen läheisenä/omaisena olemisesta. Asiantuntijana hän jakaa tietoa ja lisää ymmärrystä toimien itsenäisesti tai ammattilaisen rinnalla mm. luennoitsijana, kehittäjänä, arvioitsijana tai potilas-/asiakasedustajana. Koulutusta tarjoavat mm. järjestöt, kunnat/kuntayhtymät ja sairaalat. Toiminta on organisoitua ja palkkiollista.

Kokemustoimija/-asiantuntija on suhteessa henkilöön, jolla ei ole vastaavanlaista kokemusta kuin hänellä itsellään (mm. opiskelijat, asiakastyötä tekevät ammattilaiset). Suositeltavaa on, että koulututtautuuksaan kokemustoimijaksi/-asiantuntijaksi henkilö ei ole keskellä omaa elämänkriisiään.

Koonnut: Jaana Tuomela ja Annemari Hirsimäki

Taustaksi yhteenveto kyselystä kuntiin / kuntayhtymiin 2019

- Satakunnan Kokemustoiminta-ohjausryhmän kysely Satakunnan kuntien ja kuntayhtymien kokemustoiminnan / kokemusasiantuntijatoiminnan nykytilasta ja tarpeista (kesäkuu - elokuu 2019)
- Kyselyyn vastasi 9 kuntaa (Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Jämijärvi, Nakkila, Pori, Rauma, Siikainen) ja 1 kuntayhtymä (Porin perusturva)
- Vastanneista ainoastaan Pori (Satakunnan Lastensuojelun kehittämissyksikkö) ja Porin perusturva (Psykososiaaliset palvelut) olivat itse kouluttaneet kokemusasiantuntijoita
- Harjavalta, Jämijärvi, Nakkila, Rauma ja Porin perusturva olivat hyödyntäneet muiden kouluttamia kokemusasiantuntijoita; erityisesti päihde-, mielenterveys- ja riippuvuusongelmista kokemusta omaavia
- Vastanneista 9 / 10 halusi tulevaisuudessa hyödyntää kokemustietoa ja -asiantuntijuutta
- Kunnissa / kuntayhtymissä tarvetta erityisesti seuraavanlaiselle kokemustiedolle ja -asiantuntijuudelle:
 - päihde-, mielenterveysongelmat
 - neuropsykiatriset haasteet
 - erilaiset riippuvuusongelmat
 - krooniset kivut
 - unettomuus
 - pitkäaikaiset somaattiset sairaudet
 - ikäihmisten muistisairaudet
 - lastensuojelun jälkihuolto
 - erilaiset syövät
- Kyselyssä nousi esille tarve edistää kokemustoiminnan / kokemusasiantuntijatoiminnan näkyvyyttä ja saavutettavuutta

Valtakunnallinen ja alueellinen toiminta

- **KoKoA – Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry** www.kokemusasiantuntijat.fi
 - Mielenterveyden keskusliiton jäsenyhdistys
 - koordinoi Kansallista kokemusasiantuntijatyöryhmää
 - joitakin koulutettuja kokemusasiantuntijoita Satakunnassa
- **Kokemustoimintaverkosto** www.kokemustoimintaverkosto.fi
 - 33 valtakunnallista potilas-, vammais- ja läheisjärjestöä. Kullakin vastuuhenkilö / vastuuhenkilöt kokemustoimintaan
 - 18 alueellista ohjausryhmää eri puolilla Suomea
 - noin 30 koulutettua potilas-, vammais- ja läheisjärjestöjen kokemustoimijaa Satakunnassa
- **Satakunnan Kokemustoiminta-ohjausryhmä 2021 - 2022**
www.yhteisokeskus.fi/kokemustoiminta
 - toimii Kokemustoimintaverkoston alaisena
 - 22 jäsentä: kokemustoimijat / kokemusasiantuntijat, järjestöt, koulutusorganisaatiot, sidosryhmät
 - ohjaa, koordinoi ja kehittää kokemustoimintaa / kokemusasiantuntijatoimintaa maakunnassa, edistää alueellista yhteistyötä, järjestää kokemustoimijoiden / kokemusasiantuntijoiden vertaistapaamisia ja muita tilaisuuksia, viestii toiminnasta

Järjestöt

- **Potilas-, vammais- ja läheisjärjestöt**

- kokemustoimijalla henkilökohtainen kokemus pitkäaikaissairaudesta, vammaisuudesta tai läheisenä / omaisena olemisesta
- tilattavissa 32 koulutettua kokemustoimijaa 16 eri järjestöstä:

ADHD-liitto; Aivoliitto; Aivovammaliitto; Allergia-, Iho- ja Astmaliitto; FinFami Satakunta; Hengitysliitto; Invalidiliitto; Kuuloliitto; Muistiliitto; Munuais- ja maksaliitto; Neuroliitto; Suomen Kilpirauhasliitto; Suomen Parkinson-liitto; Suomen Reumaliitto; Suomen Sydänliitto; Suomen Syöpäyhdistys / Satakunnan Syöpäyhdistys

- Kehittäjä - vaikuttaja-jatkokoulutus 2018 (11 kouluttautunutta)

- **Mielenterveys- ja päihdejärjestöt (Porin Sininauha ry, Tukiranka ry)**

- käytettävissä koulutettuja kokemusasiantuntijoita yhteensä 12

- **Me Itse ry / Satakunnan meikäläiset**

- käytettävissä 6 kehitysvammaista kokemuspuhujaa
- MEKA TV:n 18 kokemustoimijaa mm. erityistaiteessa ja kulttuuritoiminnassa
- keskeistä yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen

- **KRIS-Satakunta ry**

- käytettävissä 3 kokemusasiantuntijaa (vankilasta vapautuneet, rikos- ja päihdetaustaiset)
- vuonna 2021 kouluttavat noin 10 päihde- tai rikostaustaista kokemusasiantuntijaa

- **Leader Karhuseutu ry**

- keväällä 2021 kouluttavat noin 10 kokemusasiantuntijaa (työttömyydestä / työllisyyspalveluista / taloudellisista haasteista kokemusta omaavaa)

- **Sosped-säätiö / Pelirajat' on-toiminta**

- tilattavissa 3 kokemusasiantuntijaa (peliriippuvaiset tai rahapeliriippuvaisen läheiset)
- keväällä 2021 valmistuu 2 kokemusasiantuntijaa

www.yhteisokeskus.fi/kokemustoiminta

Kunnat ja kuntayhtymät

- **Porin perusturvan Psykososiaalisten palveluiden kokemusasiantuntijat**
 - kokemusasiantuntijalla kokemustietoa erityisesti mielenterveys- ja/tai päihdeongelmista tai neuropsykiatrisista erityispiirteistä
 - tilattavissa noin 20 koulutettua kokemusasiantuntijaa
 - keväällä 2021 valmistuu 8 neuropsykiatrisista erityispiirteistä - sekä 10 mielenterveys- ja/tai päihdeongelmista kokemusta omaavaa
 - kokemusasiantuntijoiden työryhmä kokoontuu joka toinen viikko (toiminnan kehittäminen, kokemusten jakaminen, tilatuista työtehtävistä yhdessä sopiminen)
- **Porin kaupunki Kulttuuritalo Annis**
 - 10 kulttuurikokemusasiantuntijaa valmistuu vuoden 2021 aikana (hyödyntävät taiteen keinoja)
- **Lastensuojelun kehittäjäryhmä Satanuoret / Satakunnan lastensuojelun kehittämisyksikkö**
 - käytettävissä 6 lastensuojelukokemusta omaavaa kokemusasiantuntijaa
 - keskeistä lastensuojeluasiakkaiden kokemuksista muodostettu me-tarina
- **Rauman kaupunki / Tukitalo Merituuli**
 - 10 mielenterveys- ja/tai päihdeongelmista kokemusta omaavaa valmistuu keväällä 2021

Satasairaala

- **Psykiatrian kokemusasiantuntijat**

- kokemusasiantuntijalla kokemustietoa psyykkisestä sairaudesta ja psykiatrian palveluista
- kokemusasiantuntijat työskentelevät psykiatrisessa työssä ammattilaisen rinnalla mm. toisena ohjaajana hoidollisissa ja kuntoutuksellisissa ryhmissä sekä yksilötapaamisissa asiakas- / potilasnäkökulman edustajana
- Satasairaala kouluttaa sekä kokemusasiantuntijoita että asiakastyötä tekeviä ammattilaisia mm. työparitoimintaan. Vuosina 2014, 2016, 2017 koulutettu yhteistyössä Mielenterveyden keskusliiton kanssa, sen jälkeen Satasairaala on kouluttanut itse kokeneiden kokemusasiantuntijoidensa ja ammattilaistensa avulla
- tilattavissa noin 25 koulutettua kokemusasiantuntijaa
- syksyllä 2021 kouluttavat 10-15 kokemusasiantuntijaa ja asiakastyötä tekevää ammattilaista

- **Sosiaalipalvelut**

- asiakasraatitoimintaa ja palveluiden sisäistä auditointia
- kehitysvammaisia kokemusasiantuntijoita arviolta 5

OLKA® – koordinoitua järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa sairaalassa

OIVA- tietopalvelu

TEEMAPÄIVÄT

ESITTEET JA LEHDET

OHJAUS POTILASYHDISTYKSIIN

TOIVO- tukipalvelu

VERTAISTUKIJAT

SAATTOHOIDON TUKIHENKILÖT

Vapaaehtoinen ILONA-palvelu

AULA-AVUSTAJA

JUTTUKAVERI

LEIKKIKAVERI

MUUT TEHTÄVÄT

HELMI- kehittäjäpalvelu

KOKEMUSEDUSTAJA

KOKEMUSNEUVOJA

KOKEMUSPUHUJA

Koordinointi ja kehittäminen

- ◊ Toiminnan koordinointi
- ◊ Viestintä
- ◊ Seuranta, arviointi, tilastointi
- ◊ Asiantuntijapalvelut

Vapaaehtoisen ja kokemustoimijan polku

- ◊ Rekrytointi
- ◊ Valmennus ja perehdytys
- ◊ Vapaaehtoistehtävät
- ◊ Tuki, työnohjaus ja virkistys

Tiedoksi

- Tietoa ja materiaalia verkkosivulla www.yhteisokeskus.fi/sote
- Kansalaisareena ry:n julkaisu 1/2021 tarjoaa tietoa vertaistuki- ja kokemusasiantuntijatoiminnasta www.kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2021/01/Vertaistuen_moninaisuus_WEB1494.pdf
- Henkilöesittelyjä sisältävä järjestöjen kokemustoimintaa esittelevä video www.yhteisokeskus.fi/jarjestojen-kokemustoimijat
- Kokemustoiminnan ja kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämisen verkkotyöpajat: samansisältöiset työpajat vaihtoehtoisina ajankohtina 20.4.2021 klo 13-15 tai 21.4.2021 klo 17-19 (työskentelyn jatkaminen ja konkretisointi)
- Kokemustoimintaverkosto ja Satakunnan yhteisökeskus järjestävät valtakunnallisen Kokemustoimija sote-valmistelussa webinaarin 4.5.2021 klo 9-10.30
- Satakunnan Kokemustoiminta-ohjausryhmä järjestää Satakunnan kokemustoiminnan messut 11/2021

KIITOS MIELENKIINNOSTA!

Satakunnan Kokemustoiminta-ohjausryhmä

puheenjohtaja Jaana Tuomela Satakunnan yhteisökeskus

jaana.tuomela@yhteisokeskus.fi

044 529 8679

varapuheenjohtaja Sanna Leppäjoki-Tiistola Invalidiliitto

sanna.leppajoki-tiistola@invalidiliitto.fi

044 765 0579

